

УДК 008

А. Гарасівка, Т. Чоп

Тернопільський національний університет ім. І.Пулня (Україна)

АРХІТЕКТУРА МІСТА МАЙБУТНЬОГО

A. Garasivka, T. Chop

THE FUTURE OF CITY ARCHITECTURE

Архітектура є другою, після тексту, формою історичної комунікації. Дослідження будівель, як і дослідження творів – це дослідження людини тієї епохи, її цінностей, світоустрою, принципів життя. Як писав Річард Фулер: «Архітектура – це мистецтво зведення всіх з усіма». Важливо також те, що архітектура спрямована у майбутнє, адже проектування будинків розуміє під собою проектування досвіду та відчуттів тих, хто надалі буде проводити свій час у цих приміщеннях.

Як змінювалась архітектура з плином часу? В минулому домінувала антична система, яка будувалась по принципу «фронтонності композиції», де фронтон «був не просто елементом будівель. Це і структура фасаду, і схема літературного твору, і навіть структура мислення. Фронтон був вписаний у світогляд греків як територія божественного. Він стає суспільним каноном. Ця система проіснувала 3-4 тисячі років.» [1] Двадцяте століття, період модернізму, – переломний момент між класичним і некласичним, відкинуло принцип канонізації та прийшло до концепції повного демократизму, інтернаціональності, лаконічності, простоти ліній та практичності аж до прагматичності. Слідом за модернізмом у Європу приходить постмодернізм і індустріальну архітектуру змінює архітектура розваг та комерції, символом та першим проектом якого можна назвати Діснейленд – казку, яка чудово продається. Це час Деконструктивізму – стилю, який руйнує будь-які класичні уявлення щодо гармонії, канону, мистецтва та правил. Тут унікальність, радикальність, яскрава відмінність від інших є визначальною рисою, необхідною, щоб називатись сучасною архітектурою. Епоха Пост-постмодернізму, в якій ми живемо, з точки зору українського архітектора Влада Голбаковського, породжує нову концепцію архітектури, що її дуже влучно описав журналіст Рем Кулхас як таку, яка не має відставати від суспільства, що швидко змінюється. Сучасна архітектура вже не вражає авангардними спорудами, вона є середовищем, яке здатне приймати безліч образів, змінювати безліч масок, підлаштовуватись під будь-які обставини, як от, описаний Кулхасом, торгівельно-розважальний центр, в якому можна провести вічність: їсти, коли зголоднів, відпочивати, коли змучився від нескінченного походу по магазинах. Де в будь-який момент одне середовище (торгівельна площа) може змінити своє призначення на інше (розважальне середовище) і не важливо, як саме це виглядає, важлива ідея, а не форма. Марк Оже називає такий простір «не-місце», оскільки в ньому не має персоніфікованого досвіду, до нього не прив'язані моменти пам'яті, спогадів, особливої комунікації, характерної для «історичних місць» - парків, скверів, музеїв [2]. Такий простір перетворює людей на безособових індивідів із стандартизованою моделлю поведінки та реакцією, на потік туристів в моменти нескінченного трансферу, схожого один на одного.

В той самий час, сучасні соціологи та антропологи, такі як Марк Ожю чи Франко Біфо Берарді, зазначають, що ми живемо в епоху, де сама ідея майбутнього вже є скомпрометованою, враховуючи рефрени економічної кризи, звіти Римського клубу, крах соціалістичного проекту та інші апокаліптичні знаки. От, наприклад, які футуристичні стратегії виділяє проект «Архітектура після майбутнього»: тимчасова архітектура; споруди, які переробляються; екополіси; впорядкована архітектура [3]. На

Секція 2. Соціальні аспекти техніки

сьогоднішній момент є дві глобальні концепції архітектури міст майбутнього: технократична та біологічна. Технократична - будинки, спроектовані в стилі «футуризму», мають дві риси: 1) сучасність; 2) технічність. Технополіси розглядаються як найбільш ефективна форма ведення інтелектуального господарства, організації регіональних науково-виробничих комплексів. [4]. Біологічна концепція - це поєднання бетону і дерев в умовах тісної міської забудови. Прикладом може бути концепція «вертикального лісу» Мішеля Брунелло, який займався озелененням Мілана. [5]

Зараз ми знаходимося на перетині двох шляхів, і важко сказати, якими будуть міста у 2050 році. З одного боку, вони можуть стати більш збалансованим середовищем, якщо ми навчимося ставитися до міста, як до екосистеми. Ми повинні враховувати особливості природного середовища у конкретному місці та позбутися концепції відходів: у природі всі речі є частиною колообігу.

Враховуючи наявність безлічі програм, які дозволяють створити повноцінну будівлю без особливої участі архітектора, сама суть гуманістичності архітектури набуває сьогодні особливого значення. Завданням сучасного архітектора є робота з культурним контекстом, з теорією та прогнозуванням, як от утопічні проекти «Амстердам через 100 років» чи «Фенікс у 2050 році». Ці проекти залучають усі доступні можливості: програмне забезпечення, штучний інтелект, архітекторів, політиків, культурологів, соціологів задля формування футуристичної моделі міста в майбутньому, прогнози та поради щодо його розвитку. [6]

Особливістю сучасної архітектури, з точки зору Марка Кушнера, є те, що вона може перестати розриватись між прагненням інновацій, які так часто відлякують чи стають непопулярними, та класичними формами - нудними, знайомими, проте надійними. Це сталося, оскільки ми отримали можливість введення проектів будівель у соціум ще до їхнього втілення в життя: через соціальні мережі та медіа, де публіка переглядає, оцінює та дає власну реакцію на пропоновані проекти. [7]. Кушнер зауважує, що ми робимо проекти майбутніх споруд частиною колективного наративу, загальної пам'яті, обговорюючи, поширюючи ці ідеї серед близьких та оточуючих. А отже, якими б не були майбутні будинки, площі, сквери – ми можемо точно сказати, вони не будуть авторитарними, не зможуть ігнорувати та залишати осторонь соціум, живих людей, оскільки ця соціальна комунікація стала провідним принципом сучасного архітектурного середовища.

Література

1. Голдаковський В. «Хороший архітектор - не той, хто робить будинки, а той, хто займається суспільним простором» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://commons.com.ua/ru/vlad-goldakovskij-horoshij-arhitek/>
2. Бавильський Д. Каждый из нас марсианин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gorky.media/reviews/kazhdij-iz-nas-marsianin/>
3. Architecture After the Future [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://futurearchitectureplatform.org/projects/98801143-a847-4750-86a1-9a069c3e5591/>
4. Смірнова О. «Міста майбутнього: чого очікувати та як ми будемо жити» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://blog.allo.ua/ua/mista-majbutnogo-chogo-ochikuvati-ta-yak-mi-budemo-zhiti_2018-07-13/
5. Архітектура майбутнього: перші міста-ліси [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dominant-wood.com.ua/ua/news/325-arhitektura-majbutnogo-pershi-mista-lisi>
6. Imagining the Future City [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://issues.org/imagining-the-future-city/>
7. Why the buildings of the future will be shaped by ... you [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hha0NsYXS5c>